

28. BÖLÜM

SİSTEMLER MODELİ

Leyla ADIGÜZEL*

BETTY NEUMAN
(1924 -....)

Hemşirelik sistem kuramcılarından olan Betty Neuman halk sağlığı ve ruh sağlığı alanlarında aldığı eğitimlerden ve bu kliniklerde yürüttüğü çalışmalardan etkilenecek insanı eşsiz bir sistemsel bütün olarak tanımlamakta ve sistemin bütünlüğünü korumayı amaçlayan halkalı bir yapı olduğunu belirtmektedir. Sistemin merkezinde temel yapı ve çekirdeği yer almaktadır. Bu yapıyı savunma ve direnç hatları çevrelemektedir. Bireyin iç, dış ve yaratılan çevresindeki tüm stresörler savunma ve direnç hatlarını zorlayarak kişide ölüme varan tablolara neden olabilmektedir. Tam bu noktada Neuman'ın tanımladığı 3 adımlı hemşirelik süreci devreye girmektedir. Neuman hemşireyi sistemin bütünlüğünü tehdit eden herhangi bir tehdit varlığında görev alan meslek grubu olarak tanımlamaktadır.

KURAMCININ ÖZGEÇMİŞİ

Neuman 11 Eylül 1924 yılında Marietta Ohio'da bir çiftlikte doğup büyümüştür. 1942 yılında liseden mezun olduktan sonra savaş uçak endüstrisinde çalıştığı Ohio, Dayton'a taşınmıştır. 1944 yılına gelindiğinde Akron Halk Hasta-

* Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, leylaozkara@ktu.edu.tr

SONUÇ

Neuman dört metaparadigmayı koruyarak insanı fizyolojik, psikolojik, sos-yokültürel, gelişimsel ve manevi değişkenlerin birleşiminden meydana gelen bir sistem olarak betimlemiştir. Modelde sistemi koruyan savunma ve direnç hatları ve bu hatlarda bireysel biçimde farklı boyutlarda etki meydana getiren stresörler bulunmaktadır. Hemşirenin görevi ise bu stresörlere sistemin verdiği etkiyi hemşirelik tanıları, hemşirelik amaçları ve hemşirelik çıktılarından meydana gelen 3 adımlı hemşirelik süreci ile çözüme kavuşturmak aynı zamanda da potansiyel sorunlara da önleyici çözüm geliştirmektir. Modelde sağlık kavramı optimal iyilik hali olarak tanımlanmıştır. Neuman'ın modeli tüm dünyada geniş kitlelerce beğenilmiş, farklı dillere çevrilmiş, eğitim müfredatlarına entegre edilmiş ve bir çok araştırmada kavramsal çerçeveyi oluşturmuştur.

KAYNAKLAR

1. Ostroff D. *Betty M. Neuman Papers*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Barbara Bates Center for the Study of The History of Nursing, 2016.
2. McEwen M, Wills EM. *Theoretical Basis for Nursing*: Lippincott Williams & Wilkins; 2017.
3. Pektekin Ç. *Hemşirelik Felsefesi. Kuramlar-Bakım Modelleri ve Politik Yaklaşımlar*: İstanbul medikal yayıncılık, 2013.
4. Memmott RJ, Marett KM, Bott RL, Duke L. Use of the Neuman systems model for interdisciplinary teams. *Online journal of rural nursing and health care*. 2017; 1(2): 58-73.
5. Chitra K, Manoranjini J. Evaluation of Nursing Practice by Using Betty Neuman System Model. *Asian Pacific Journal of Health Science*. 2019; 6(1): 55-7.
6. Demir G, Platin N. Impact of Neuman systems model in reducing care burden primary caregivers of patients with dementia. *International Journal of Caring Sciences*. 2017; 10(1):393.
7. Köse Genç B, Demirbağ BC. Betty Neuman Sistem Modeli. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2018; 27(6): 434.
8. Basit G. Bakımın Rehberi: Hemşirelik Süreci. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020; 2(2):77-90.
9. Neuman BM. Health as a continuum based on the Neuman systems model. *Nursing Science Quarterly*. 1990; 3(3):129-35.
10. Akbaş E, Taşdemir Yiğitoğlu G. Neuman Sistemler Modeli'ne göre bipolar bozukluk (karma atak) olan hastaya hemşirelik bakımı: Olgu sunumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 11(2):154-62.
11. Yaman Ö, Aygin D. Neuman Sistemler Modeli'ne Göre Kolon Kanseri Olan Bir Hastanın Hemşirelik Bakımının İncelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020; 9(1):127-36.
12. Verberk F, Fawcett J. Thoughts about created environment: a neuman systems model concept. *Nursing Science Quarterly*. 2017; 30(2):179-81.
13. de Almeida NG, de Oliveira MR, Guedes MVC, da Silva LdF, de Freitas MC, Torres

- RAM, et al. *Betty Neuman systems model: Analysis according to Meleis*. 2018.
14. Ahmadi Z, Sadeghi T. Application of the Betty Neuman systems model in the nursing care of patients/clients with multiple sclerosis. *Multiple Sclerosis Journal-Experimental, Translational and Clinical*. 2017; 3(3): 20-25.
 15. Neuman B, Reed KS. A Neuman systems model perspective on nursing in 2050. *Nursing Science Quarterly*. 2007; 20(2):111-3.
 16. George JB. *Nursing Theories: The Base For Professional Nursing Practice*, 6/e: Pearson Education India; 2011.
 17. Walker PH, Neuman BM. *Blueprint For Use Of Nursing Models: Education, Research, Practice, And Administration*: Jones & Bartlett Learning; 1996.
 18. Neuman BM, Fawcett J. *The Neuman Systems Model*: Appleton & Lange Norwalk, CT; 1989.
 19. Özer S, Gökçe S. Neuman Sistemler Modeli nin Hemodiyaliz Tedavisi Gören Bir Olguda Uygulanması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma*. 2015; 12(1):69-76.
 20. Fawcett J, Desanto-Madeya S. *Contemporary Nursing Knowledge: Analysis and Evaluation of Nursing Models and Theories*: FA Davis; 2012.